

PATVIRTINTA
Biržų rajono savivaldybės tarybos
20 m. d.
sprendimu Nr.

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS 2021 M. SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDRA INFORMACIJA

2021 m. Biržų rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas rengiamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“ 33 punktu, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2007 m. balandžio 12 d. įsakymu Nr. A1-104 „Dėl Socialinių paslaugų plano formos ir Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo kriterijų patvirtinimo“ atsižvelgus į demografinius – socialinius rodiklius, į 2020 m. pabaigoje vykdytą gyventojų apklausą apie socialinių paslaugų išvystymą Biržų rajono savivaldybėje, Perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams proceso principus. Plane vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Socialinių paslaugų kataloge ir kituose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

Planas atitinka Biržų rajono savivaldybės 2021–2023 metų strateginiame veiklos plane numatytą pirmąjį II „Socialinės paramos ir sveikatos apsaugos paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimo“ programos tikslą „Kryptingai įgyvendinti valstybės socialinę ir sveikatos politiką, mažinti socialinę atskirtį rajone“, prioriteto „Sumanios, socialiai saugios, sveikos, naujovėms imlios, pilietiškos ir patriotiškos visuomenės formavimas“ tikslą „Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas“ bei uždavinį „Gerinti socialinių paslaugų teikimą ir skatinti socialinę integraciją“.

Rengiant Planą naudoti Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos (SPIS), Lietuvos statistikos departamento, Užimtumo tarnybos Panevėžio klientų departamento Biržų skyriaus (toliau – Užimtumo tarnyba), Savivaldybės administracijos struktūrinių padalinių, įstaigų, kitų įstaigų bei organizacijų, teikiančių socialines paslaugas, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Panevėžio skyriaus Biržų skyriaus duomenys.

Socialinių paslaugų tikslas – sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį. Biržų rajono savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) socialinių paslaugų teikimo ir plėtos prioritetas – nestacionarių socialinių paslaugų efektyvinimas, plėtojimas ir teikimas atsižvelgiant į Savivaldybės biudžeto pajėgumą.

2021 m. socialinių paslaugų teikimo tikslai:

1. Socialinių paslaugų teikimas šeimoms, patiriančioms krizes, bei šeimoms, patiriančioms socialinę riziką;
2. Socialinių paslaugų užtikrinimas senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia.
3. Socialinių paslaugų plėtra bei teikimas vaikams, likusiems be tėvų globos, bei vaikams, turintiems negalią.

Socialinių paslaugų planą rengė Socialinės paramos skyriaus vedėjas Kęstutis Knizikevičius, Biudžeto skyriaus vedėja Dalia Šarkūnienė, Socialinės paramos skyriaus vyriausiosios specialistės Jurga Serapinienė ir Simona Gudienė, Buhalterinės apskaitos skyriaus išlaidų apskaitos buhalterė Zita Tamošiūnienė, Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatore Ina Romanova, VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centro vyriausioji buhalterė Vaida Tamošiūnienė.

II SKYRIUS

BŪKLĖS ANALIZĖ: SAVIVALDYBĖS SOCIALINĖS EKONOMINĖS IR DEMOGRAFINĖS SITUACIJOS VERTINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

GYVENTOJŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ POREIKIUS LEMIANTYS VEIKSNIAI

1 lentelė. Biržų rajono savivaldybės gyventojų skaičius bei sudėtis. Lietuvos statistikos departamento, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys (2020 m. gruodis).

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų (šeimų) skaičius
1	2	3
1.	Gyventojų skaičius 2020 m. pradžioje	22 719
1.1.	Mieste	10 807
1.2.	Kaime	11 485
2.	Gyventojų sudėtis:	
2.1.	pensinio amžiaus gyventojai	6 417
2.2.	darbingo amžiaus gyventojai iš jų – asmenys su negalia	13 251 1 161
2.3.	vaikai (0–15 m. amžiaus) iš jų – vaikai su negalia	3 051 166
3.	Šeimos, patiriančios socialinę riziką	102
4.	Vaikų skaičius šeimose, patiriančiose socialinę riziką	204

1 lentelėje matomas Savivaldybės gyventojų pasiskirstymas mieste ir kaime – jis yra panašus, todėl socialinės paslaugos reikalingos tiek miesto, tiek kaimo teritorijoje. Pensinio amžiaus gyventojai sudaro 28,25 proc. visų Savivaldybės gyventojų. 2 lentelėje galima matyti, kad išlaikomo amžiaus pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų, yra didžiausias Savivaldybėje (Panevėžio apskrityje). Lietuvos Respublikos mastu 2020 m. Lietuvos statistikos departamento duomenimis Savivaldybė yra III vietoje kartu su Zarasų rajono savivaldybe pagal šį koeficientą – 41 (I vietoje Ignalinos rajono savivaldybė – 47, II vietoje Anykščių rajono savivaldybė – 43).

2 lentelė. Išlaikomo amžiaus pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių koeficientas metų pradžioje. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

		Išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas metų pradžioje asmenys ¹	
		2019	2020
65 ir vyresni	Panevėžio apskritis	36	37
	Biržų r. sav.	41	41
	Kupiškio r. sav.	39	40
	Panevėžio m. sav.	35	36
	Panevėžio r. sav.	31	31
	Pasvalio r. sav.	35	36
	Rokiškio r. sav.	39	39

Išnašos: Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas – pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų.

Analogiškai pravartu pažvelgti ir į pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičių, tenkantį šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus (demografinė senatvė). 3 lentelėje galima pamatyti, kad Panevėžio apskrityje Savivaldybė yra II vietoje pagal šį skaičių (3 lentelė).

3 lentelė. Pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus (demografinė senatvė). Lietuvos statistikos departamento duomenys.

		Demografinės senatvės koeficientas metų pradžioje asmenys ¹	
		2019	2020
Vyrai ir moterys	Panevėžio apskritis	169	173
	Biržų r. sav.	201	207
	Kupiškio r. sav.	192	197
	Panevėžio m. sav.	160	164
	Panevėžio r. sav.	145	147
	Pasvalio r. sav.	163	165
	Rokiškio r. sav.	202	208

4 lentelėje pateikiami emigracijos duomenys. Nuo 2018 m. emigrantų skaičius Savivaldybėje mažėjo.

4 lentelė. Emigrantai. Lietuvos statistikos departamento duomenys.

Metai	2017	2018	2019	2020
Vietovė				
Panevėžio apskritis	3 858	2 379	2 055	1417*
Biržų r. sav.	506	275	207	168*
Pasvalio r. sav.	476	273	283	170*
Rokiškio r. sav.	473	337	260	163*
Kupiškio r. sav.	324	174	176	113*

*Išankstiniai duomenys

5 lentelėje pateikiama registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.). 2020 m. iš Panevėžio apskrities mažųjų savivaldybių mažiausias registruotų bedarbių ir gyventojų santykis (proc.) buvo Kupiškio rajono savivaldybėje, o didžiausias – Rokiškio. Palyginus su 2018–2019 m., pernai Savivaldybėje šis santykis šoktelėjo 5 proc. Tokį padidėjimą galėjo lemti daugelį sektorių paveikusi pandemija.

5 lentelė. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis (proc.)

		Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis proc.		
		2018	2019	2020
Vyrai ir moterys	Panevėžio apskritis	9,4	9,1	14,1
	Biržų r. sav.	10,8	10,6	15,4
	Kupiškio r. sav.	12,9	10,1	13,3
	Pasvalio r. sav.	11,4	10,9	15,5
	Rokiškio r. sav.	12,5	12,0	17,7

6 lentelėje pateikiamas socialinės pašalpos gavėjų skaičius. Šie gavėjai 2020 m. sudarė 5,3 proc. visų Savivaldybės gyventojų.

6 lentelė. Socialinės pašalpos gavėjų skaičius.

Metai	2018	2019	2020
Socialinė pašalpos gavėjų skaičius	2136	2009	1198

Atsižvelgus į statistinius duomenis, į pandemijos įtaką, galima teigti, kad Savivaldybėje socialinių paslaugų poreikį lemia pavieniai veiksniai arba dauguma atvejų – jų visuma: senatvė, negalia ar ligos, netektis (vienišumas), socialinių įgūdžių stoka, krizės (vienkartinės ar pasikartojančios), skurdas (nedarbas), priklausomybės, artimųjų emigracija ir pan. Minėtieji veiksniai persipynę ir įtakojantys vienas kitą, lemiantys socialinių paslaugų rūšį ir jų intensyvumą.

Socialinių įgūdžių stoka, priklausomybės, nedarbas (skurdas) ir viso to padarinys – sveikai ir saugiai nefunkcionuojanti šeima, tėvai, netenkantys mažamečių globos. Socialinę riziką patiriančiose šeimose stokojama socialinių įgūdžių prižiūrint ir auklėjant vaikus. Vaikai, augę socialinę riziką patiriančiose šeimose, taip pat dažnai stokoja šių įgūdžių, mėgdžioja savo tėvų asocialaus elgesio būdus. Socialinę riziką patiriančių asmenų grupei priskiriamiems suaugusiems asmenims, dažniausiai turintiems įvairių priklausomybių, taip pat trūksta socialinių įgūdžių. Daugelis vaikų, netekusių tėvų globos ir praradusių galimybę gyventi šeimoje, irgi susiduria su šia problema.

Vaikų, paauglių, suaugusiųjų negalia ir/ar specialieji poreikiai. Šeimos nariai ar pavieniai asmenys, nuo gimimo turintys ar vėliau įgiję negalią, patiria didelių sunkumų ne tik pačios šeimos viduje, bet ir švietimo bei socialinėje sistemose lanksčiai jas pritaikant pagal individualius neįgaliųjų poreikius. Suaugę negalią turintys asmenys susiduria su bedarbystės problema, kai darbdaviai nenori įdarbinti tokių žmonių. Nedarbas lemia skurdą, nes neretai neįgalumo/invalidumo pensija nesuteikia asmeniui galimybių pragyventi oriai. Vaikų, paauglių negalia vienas iš ypač sunkių išbandymų šeimai, kada patys vaikai supranta savo ribotumą ir negalias, taip pat ir galimybes, kada tėvai turi dėti didžiausias pastangas sveikam ir pilnaverčiam savo vaiko funkcionavimui visuomenėje.

Krizės šeimose, vienkartinės ar pasikartojančios, kylančios dėl pozityvios tėvystės įgūdžių stokos. Jauni tėvai stokoja pozityvios tėvystės įgūdžių, naudoja panašius arba tokius pat vaikų auklėjimo, bendravimo modelius, kokius taikė jų tėvai. Tęsti tradiciją, kai iš kartos į kartą naudojami padrašinantis t. y. vaiko potencialą auginantys auklėjimo metodai yra sveikintina, tačiau tokių nesant, nesisemti naujų žinių ir nesigilinti į vaikų neadekvataus elgesio priežastis – tai jau galima identifikuoti kaip pozityvios tėvystės įgūdžių stoką.

Senatvė, ligos, vienišumas, skurdas. Savivaldybėje yra didelė dalis pensinio amžiaus žmonių. Senyvo amžiaus asmenys neretai gyvena vieni, netekę sutuoktinių, o vaikai emigravę ar gyvenantys toliau nuo tėvų. Senatvės ligos, oraus pragyvenimo neužtikrinančios pensijos. Visa ši visuma lemia, kad senjorai – didžiausia socialinių paslaugų reikalinga socialinė grupė.

Tikslinga pažymėti visuomenės **požiūrio į socialiai pažeidžiamus žmones, kuriems reikalinga pagalba, įtaką.** Nors ir mažėja, tačiau išlikusi stigma psichikos ar proto (intelektu) negalią turinčių asmenų atžvilgiu. Bendruomenė dar linkusi izoliuoti šiuos žmones, o ne integruoti į savo aplinką priimant šių asmenų ribotumą ir jų galimybes. Tai vyksta ne tik su minėta socialine grupe, tačiau ir su vaikais, kurie netekę tėvų globos. Savivaldybė patyrė savo gyventojų pasipriešinimą steigiant bendruomeninius vaikų globos namus mieste kuo arčiau bendruomenės. Visuomenės nepalankus požiūris negalią turinčių žmonių, socialiai pažeidžiamų žmonių, vaikų, netekusių tėvų globos, atžvilgiu yra vienas iš stipriausių veiksnių lėtinant perėjimą nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams.

ANTRASIS SKIRSNIS
ESAMOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ

7 lentelėje pateikiama Socialinių paslaugų infrastruktūra Savivaldybėje nurodant vietų (gavėjų) skaičių socialinių paslaugų įstaigose.

7 lentelė. Socialinių paslaugų infrastruktūra

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų įstaigos tipas pagal žmonių socialines grupes ²	Socialinių paslaugų įstaigos pavadinimas	Pavaldumas ³	Vietų (gavėjų ⁴) skaičius, (2020-12-31 duomenimis)	
				iš viso	iš jų finansuojamų sav. biudž. lėšomis
1.	Socialinės globos namai	Biržų rajono Legailių globos namai	Biržų rajono savivaldybė	50 (40)	27
		VšĮ Biržų parapijos šv. Vincento Pauliečio globos namai	Biržų šv. Jono Krikštytojo parapija	27 (19)	11
		VšĮ Onos Milienės senelių globos namai	Nemunėlio Radviliškio Katalikų šv.č. Marijos ir Evangelikų reformatų parapijos	24 (24)	21
		VšĮ „Vaiko užuovėja“ bendruomeniniai vaikų globos namai	Biržų rajono savivaldybė	8 (11)	8
2.	Šeimynos	Sigitos Švambarienės šeimyna	Biržų rajono savivaldybė	5 (5)	5
		Šeimyna „Po angelo sparnu“	Biržų rajono savivaldybė	5 (5)	5
4.	Savarankiško gyvenimo namai	Viešosios įstaigos Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinys Savarankiško gyvenimo namai	Biržų rajono savivaldybė	20 (16)	16
5.	Socialinės priežiūros centrai – vaikų dienos centrai	Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ Biržų vaikų dienos centras	Labdaros ir paramos fondas	45 (40)	40*
		Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ VDC su AJE**	Labdaros ir paramos fondas	45 (40 vaikų įskaitant ir paauglius)	30*

² Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge numatytus socialinių paslaugų įstaigų tipus.

³ Apskritis, savivaldybės, nevyriausybinų organizacijų, privačios ir kt.

⁴ Maksimalus lankytojų skaičius per dieną.

	VšĮ „Pagalbos centras“ Biržų vaikų dienos centras	VšĮ „Pagalbos centras“	25 vietos (25 vaikai)	25*
	VšĮ „Pagalbos centras“ Papilio vaikų ir jaunimo dienos centras	VšĮ „Pagalbos centras“	25 vietos (25 vaikai)	25*
	VšĮ „Pagalbos centras“ Pačeriaukštės seniūnijos vaikų dienos centras	VšĮ „Pagalbos centras“	25 vietos (25 vaikai)	25*
	VšĮ „Vaiko užuovėja“ vaikų dienos centras	Biržų rajono savivaldybė	30 vietų (30 vaikų)	30*
	Labdaros ir paramos fondo „Spindulys“ vaikų dienos centras	Labdaros ir paramos fondas	25 vietos (25 vaikai)	25*
6. Kitos socialinių paslaugų įstaigos (pagalbos į namus tarnyba, socialinių paslaugų centras ir kt.)	VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras	Biržų rajono savivaldybė	239 gavėjai (be bendrųjų soc. paslaugų gavėjų)	60
	Viešosios įstaigos Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinys Globos centras (toliau – GC)	Biržų rajono savivaldybė	Soc. riziką patiriančios šeimos- 151 (ir 283 vaikai), bendras globėjų sk – 60 asm. (ir 99 vaikai augantys pas globėjus) – viso 593 gavėjai	100
	<i>Biržų bendruomeniniai šeimos namai</i>	<i>ES fondai</i>	<i>1300 gavėjai</i>	<i>100</i>

Pastaba – gavėjų skaičius 2020 m. 12 mėn duomenimis kai kuriuose soc. paslaugų įstaigose sumažėjęs dėl COVID-19; pasviruoju šriftu teikiama papildoma informacija, nenumatyta Socialinių paslaugų kataloge prie soc. paslaugų įstaigų.

* Finansavimas skiriamas už kiekvieną vaiką, kuris yra nuolatinis (ne mažiau kaip 3 dienos per savaitę ir ne trumpiau nei 4 valandos per dieną) VDC paslaugų gavėjas.

** Vaikų dienos centras su atvira jaunimo erdve

TREČIASIS SKIRSNIS

SOCIALINIŲ PASLAUGŲ INFRASTRUKTŪROS IŠSIDĖSTYMAS IR SOCIALINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMO SAVIVALDYBĖJE (SENIŪNIJOSE) PAKANKAMUMO LYGIS

8 lentelėje pateikiamos socialinės paskirties įstaigos, nevyriausybinės organizacijos pagal Savivaldybės seniūnijas. Socialinės paskirties įstaigų išdėstymas mieste ir Savivaldybės gyvenvietėse nėra tolygus – jų daugiausiai yra mieste.

8 lentelė. Socialines paslaugas teikiančios įstaigos, seniūnijos

Seniūnija	Eil. nr.	Socialinės paskirties įstaigos, seniūnijos
1. Biržų miesto	1.	Viešoji įstaiga Biržų rajono socialinių paslaugų centras (toliau – Paslaugų centras)
	2.	Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ Biržų vaikų dienos centras (NVO*)
	3.	Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ VDC su AJE (NVO*)
	4.	VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namai
	5.	Sigitos Švambarienės šeimyna

	6.	Viešosios įstaigos Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinys Savarankiško gyvenimo namai
	7.	VšĮ „Pagalbos centras“ (VšĮ „Pagalbos centro“ Biržų vaikų dienos centras) (NVO*)
	8.	Viešosios įstaigos Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinys Globos centras (toliau – GC)
	9.	Biržų bendruomeniniai šeimos namai
	10.	Biržų miesto seniūnija
2. Vabalninko	11.	Vabalninko seniūnija
3. Pačeriaukštės	12.	VšĮ „Pagalbos centro“ Pačeriaukštės seniūnijos pagalbos šeimai centras (kartu su Pačeriaukštės seniūnijos vaikų dienos centru) (NVO*)
	13.	Biržų rajono Legailių globos namai
	14.	Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centras (nuo 2021 m. pavasario)
	15.	Pačeriaukštės seniūnija
4. Papilio	16.	VšĮ „Pagalbos centro“ Papilio seniūnijos vaikų ir jaunimo dienos centras (NVO*)
	17.	Šeimyna „Po angelo sparnu“
	18.	Papilio seniūnija
5. Parovėjos	19.	VšĮ „Vaiko užovėja“ bendruomeniniai vaikų globos namai
	20.	VšĮ „Vaiko užovėja“ vaikų dienos centras
	21.	Parovėjos seniūnija
6. Nemunėlio Radviliškio	22.	VšĮ Onos Milienės senelių globos namai
	23.	Nemunėlio Radviliškio seniūnija
7. Širvėnos	24.	Širvėnos seniūnija
8. Pabiržės	25.	Labdaros ir paramos fondo „Spindulys“ Vaikų dienos centras (NVO*)
	26.	Pabiržės seniūnija

* – nevyriausybines organizacijos

Savivaldybėje socialines paslaugas teikia socialinių paslaugų įstaigos, tiek pavaldžios Savivaldybei, tiek nevyriausybines (parapijų, religinių bendruomenių) organizacijos.

Pagal Socialinių paslaugų katalogą Savivaldybėje teikiamos:

Bendrosios socialinės paslaugos. Savivaldybės seniūnijų socialiniai darbuotojai (12 soc. darbo organizatorių) informuoja, konsultuoja, tarpininkauja ir atstovauja, vykdo maitinimo paslaugos organizavimą (aprūpinimas maisto paketais). Paslaugų centras teikia transporto organizavimo paslaugą, asmeninės higienos ir priežiūros paslaugas, vykdo sociokultūrinių paslaugų organizavimą, kitas bendrąsias socialines paslaugas. Ši įstaiga taip pat vykdo neįgaliųjų aprūpinimą techninėmis pagalbos priemonėmis.

Nevyriausybines organizacijos taip pat teikia dalį bendrųjų paslaugų: informuoja, konsultuoja, tarpininkauja ir atstovauja, vykdo maitinimo organizavimą (aprūpinimas maisto paketais), teikia sociokultūrinės paslaugas, aprūpina būtiniausiaisiais drabužiais ir avalyne ir pan.

Visos socialinių paslaugų įstaigos daugiau ar mažiau teikia ar organizuoja bendrąsias socialines paslaugas.

GC teikia tiek bendrąsias, tiek socialinės priežiūros paslaugas. Teikiamos paslaugos socialinius sunkumus patiriančioms šeimoms taikant pagalbos vaikui ir šeimai metodą, Globos centro padalinyje dirba 2 globos koordinatoriai, kurie teikia globėjams (rūpintojams), budintiems

globotojams, tėviams, šeimynų dalyviams, jų prižiūrimiems vaikams socialinę, psichologinę, konsultacinę, teisinę ir kitą pagalbą ir 2 atestuoti specialistai, rengiantys GIMK mokymus busimiesiems globėjams.

Socialinės priežiūros paslaugos:

Paslaugų centras teikia pagalbos į namus paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia. Įstaiga bendradarbiaujant su labdaros ir paramos fondu „Vilties šviesa“ organizuoja laikino apnakvindinimo paslaugą krizėje atsidūrusiam asmeniui ar šeimai. Įstaiga taip pat iš ES socialinio fondo lėšų teikia asmeninio asistento paslaugą.

GC dirba atvejo vadybos principu, įstaigai pavaldūs socialiniai darbuotojai teikia socialinių įgūdžių ugdymo, palaikymo ir (ar) atkūrimo paslaugas šeimoms, patiriančioms socialinę riziką. Savivaldybėje 2021 m. sausio 1 d. buvo 102 šeimos, auginančios nepilnamečius vaikus, kurioms teikiamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos. GC dirba su šeimomis 13 socialinių darbuotojų ir 4 atvejo vadybininkai. Vienam socialiniam darbuotojui vidutiniškai tenka apie 8 šeimas ir 16 jose augančių vaikų. Atvejo vadybininkai ir socialiniai darbuotojai moko tėvystės, socialinių, buitinių įgūdžių, organizuojami užsiėmimai grupėse, teikiamos individualios psichologo konsultacijos. Susidarius krizinei situacijai šeimoje teikiama intensyvi krizių įveikimo pagalba, psichosocialinė pagalba, kitos socialinės priežiūros paslaugos.

VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinys Savarankiško gyvenimo namai teikia apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia. 2020 m. gruodžio mėn. duomenimis, paslauga buvo teikiama 16 asmenų.

Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centras nuo 2021 m. pavasario teiks laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centre paslaugą asmenims, esantiems krizinėje situacijoje (ruošiamos paslaugai teikti patalpos – 2 kambariai, kuriuose galėtų būti apgyvendinama po 2 žmones).

Biržų bendruomeniniai šeimos namai teikia kompleksines paslaugas šeimoms. Teikiamos psichologo konsultacijos, mediacijos paslaugos, pozityvios tėvystės mokymai, šeimų erdvės paslauga, vaikų priežiūros paslauga. Paslaugų gavėjų skaičius – daugiau nei 1300.

VšĮ „Vaiko užuovėja“ vaikų dienos centras bei 6 NVO (žiūrėti 8 lentelėje eil. Nr. 2, 3, 7, 12, 16, 25) teikia vaikų dienos socialinę priežiūrą vaikų dienos centruose, dirba su šių vaikų šeimomis. Paslaugą gauna virš 200 vaikų.

Socialinės globos paslaugos:

Paslaugų centras teikia dienos socialinę globą asmens namuose (su integralia pagalba) senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia, dienos socialinę globą institucijoje suaugusiems asmenims su negalia. 2020 m. pabaigoje minėtųjų paslaugų gavėjų skaičius – apie 50.

Socialinės globos paslaugas be tėvų globos likusiems vaikams teikia „Po angelo sparnu“ ir Sigitos Švamberienės šeimynos (abiejose šeimynose 2020 m. pradžioje – po 5 globojamus vaikus, 2020 m. pab. – po 4 globojamus vaikus).

VšĮ „Vaiko užuovėja“ bendruomeniniai vaikų globos namai – įstaiga nuo 2020 m. liepos 27 d. pradėjusi teikti bendruomeninių vaikų globos namų modeliu, teikianti ilgalaikes ir trumpalaikes socialinės globos paslaugas našlaičiams, likusiems be tėvų globos vaikams. Ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa vaikams teikiama iki 18 metų, palydimoji globa teikiama iki 21 metų. Maksimalus gavėjų skaičius – 8.

VšĮ Biržų parapijos Šv. Vincento Pauliečio globos namai teikia ilgalaikę/trumpalaikę socialinę globą senyvo amžiaus asmenims, kuriems nereikalingi specialieji globos namai. Vietų skaičius – 27.

VšĮ Onos Milienės senelių globos namai teikia ilgalaikę/trumpalaikę socialinę globą senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia, kuriems nereikalingi specialieji globos namai. Vietų skaičius – 24.

Biržų rajono Legailių globos namai teikia ilgalaikę/trumpalaikę socialinę globą senyvo amžiaus asmenims, kuriems nereikalingi specialieji globos namai. Vietų skaičius – 50.

Savivaldybėje specialiųjų globos namų nėra. Poreikiui patenkinti kreipiamasi į Neįgalųjų reikalų departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl siuntimo į valstybinius specialiuosius globos namus asmenims, turintiems psichinę, proto ar kompleksinę negalią.

ES socialinio fondo lėšų pagalba Savivaldybėje veikia Biržų bendruomeniniai šeimos namai, kuriuose yra teikiamos kompleksinės paslaugos šeimai: psichologų konsultacijos, mediacijos paslaugos, organizuojami mokymai pozityvios tėvystės temomis, teikiamos vaikų priežiūros paslaugos, šeimų erdvės paslauga (toliau nebetęsiamos socialinio darbuotojo konsultacijos, šeimos finansų planavimo mokymai, pavežėjimo paslaugos).

Ne socialinių paslaugų įstaigos, kaip Biržų rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, organizuoja psichologų konsultacijas, mokymus pozityvios tėvystės įgūdžių ar kitomis temomis visoms Savivaldybės šeimoms.

Savivaldybėje taip pat savo veiklą vykdo ne pelno siekianti organizacija VŠĮ šeimos centro „Kartu saldu“ filialas: paramos grupės šeimoms, tėvystės įgūdžių grupės, šeimos konferencijos.

2020 m. pabaigoje vykdyta Savivaldybės gyventojų anketinė apklausa tema „Gyventojų nuomonė apie socialinių paslaugų išvystymą Biržų rajono savivaldybėje“. Apklausoje dalyvavo 60 asmenų, iš kurių daugiausia buvo miesto gyventojų (40) bei daugiausia priklausė nuo 30 m. iki pensinio amžiaus grupei (42). Anot respondentų, soc. paslaugų Savivaldybėje daugiausia trūksta tokioms socialinėms grupėms (buvo galima pasirinkti daugiau nei vieną): senyvo amžiaus asmenims ir jų šeimoms (28), suaugusiems asmenims su negalia ir jų šeimoms (25), šeimoms/vaikams/suaugusiems asmenims, patiriantiems vienkartinės krizes (20). Respondentų teirautasi apie tai, kokių bendrųjų soc. paslaugų labiausiai trūksta – dažniausiai pasirinkti atsakymai atviras/mobilus darbas su jaunimu arba darbas su jaunimu gatvėje (35), informavimas, konsultavimas (33), sociokultūrinės paslaugos (32) 3. Respondentų teirautasi apie tai, kokių socialinės priežiūros paslaugų labiausiai trūksta – dažniausiai pasirinkti atsakymai: psichosocialinė pagalba (42), pagalba į namus (41), soc. įgūdžių ugdymas ir palaikymas (39). Respondentų teirautasi apie tai, kokių socialinės globos paslaugų labiausiai trūksta – dažniausiai pasirinkti atsakymai: dienos socialinė globa namuose (39), ilgalaikė/trumplaikė soc. globa grupinio gyvenimo, bendruomeniniuose globos namuose neįgaliesiems, vaikams (33). Prie teiginio „Teko patirti/girdėjau, kad kreipiantis dėl reikalingos soc. paslaugos, ta paslauga yra neveiksni (neįgyvendinama Savivaldybėje)“ 29 respondentai pasirinko „ne, nesu susidūręs su tokia situacija, nes nereikėjo soc. paslaugų“, 20 respondentų pasirinko „taip, susidūriau su tokia situacija“, 10 respondentų pasirinko „ne nesu susidūręs su tokia situacija, nes kai reikėjo soc. paslaugų, jos buvo gautos“. Respondentų klausta, kokios Savivaldybėje soc. paslaugos trūksta labiausiai (atsakymui buvo palikta vieta, kad asmuo įrašytų), tačiau įrašė savo atsakymą mažiau nei pusė, t. y. 26 iš 60 respondentų. Prie šio klausimo pateiktus atsakymus galima būtų įvardinti taip: „križių įveikimo, psichologinės pagalbos“, „pavežėjimo senukams, neįgaliesiems“, pagalbos į namus vienišiams, senukams“.

Apibendrinus anketinės apklausos duomenis būtų galima teigti, kad Savivaldybėje reikėtų labiau plėsti križių įveikimo pagalbą – psichosocialinę pagalbą (suaugusių, vaikų, paauglių) psichologai, psichologai, turintys specializaciją dirbti su negalia turinčiais vaikais, paaugliais), konsultavimas, informavimas, tarpininkavimas, išklausymas bei reikalingos pagalbos suteikimas/organizavimas – soc. darbuotojai). Šią paslaugą teikia Biržų bendruomeniniai šeimos namai, GC.

Natūralu, kad respondentai nemažai žymėjo soc. paslaugų trūkumą senyvo amžiaus asmenims namuose, nes Savivaldybėje yra ypač didelė dalis pensinio amžiaus žmonių, o Savivaldybė nėra pajėgi tenkinti 100 proc. šios socialinės grupės poreikio pagalbos į namus paslaugai (jei asmuo turi artimuosius, gyvenančius mažiau nei 40 km atstumu ir galinčius juo pasirūpinti) arba dienos socialinės globos asmens namuose paslaugai (jei nėra nustatytų specialiųjų poreikių, asmuo nėra su sunkia negalia) Suaugusiems asmenims su negalia bei vaikams, netekusiems tėvų globos, respondentų požiūriu trūksta atitinkamai grupinio gyvenimo namų ar bendruomeninių gyvenimo namų. Savivaldybėje nėra grupinio gyvenimo namų suaugusiems

asmenims su negalia, todėl esant poreikiui asmenys apgyvendinami valstybiniuose globos namuose. Natūralu, kad gyventojai norėtų, jog jų artimieji ar pan., galėtų gauti ilgalaikę/trumpalaikę socialinę globą Savivaldybėje esančiuose grupinio gyvenimo namuose, tačiau šiuo metu Savivaldybė negali įkurti tokio tipo globos namų (Savivaldybėje yra 3 socialinės globos namai, 1 iš jų teikia socialinę globą suaugusiems neįgaliesiems) dėl lėšų stygiaus, tačiau tai bus numatoma artimoje ateityje, kad būtų įgyvendinami perėjimo nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų principai. Savivaldybėje yra 1 bendruomeniniai vaikų globos namai.

Respondentai didelį dėmesį skyrė darbo su jaunimu problemai, anot respondentų šios paslaugos iš bendrųjų soc. paslaugų labiausiai trūksta. Tai nustebino, nes Savivaldybėje veikia labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centras su atvira jaunimo erdve, Biržų atviras jaunimo centras, kurie vykdo darbą su jaunimu.

Nemažai respondentų žymėjo socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos trūkumą. Tai iš dalies nustebino, nes šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, teikiama socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslauga, kurią vykdo GC. Galbūt šiuo atveju būtų galima teigti, kad minėtosios paslaugos trūksta socialinės rizikos suaugusiems asmenims, su kuriais dirba seniūnijų socialinio darbo organizatoriai – tai būtų priklausomybių ligomis sergantys, neturintys nuolatinės gyvenamosios vietos, grįžę iš įkalinimo įstaigų, ilgalaikiai bedarbiai, asmenys, neturintys reikiamų socialinių įgūdžių, reikalingų sveikam funkcionavimui visuomenėje, ir pan. – šiai socialinei grupei Savivaldybė jau dabar planuoja platesnį socialinių paslaugų spektrą – įkurtas Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų laikino apnavindinimo ir apgyvendinimo krizių centras, manoma, kad bus teikiamos paslaugos ir šiai socialinei grupei.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

SAVIVALDYBĖS GALIMYBIŲ TEIKTI SOCIALINES PASLAUGAS IR SOCIALINIŲ PASLAUGŲ POREIKIO ĮVERTINIMAS

Savivaldybė teikia prioritetą nestacionarioms paslaugoms, tam pasitelkiamos socialinės priežiūros ar dienos socialinės globos paslaugos. Įvertinus individualius asmens poreikius ir identifikavus, kad minėtų paslaugų nepakanka – skiriama stacionari socialinė globa institucijoje.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. A1-23 „Dėl socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“ 9 lentelėje pateikiami duomenys apie Biržų rajone teikiamas socialinių paslaugų rūšis pagal žmonių socialines grupes naudojant 2020 m. duomenis.

9 lentelė. Savivaldybės galimybių teikti socialines paslaugas savivaldybės teritorijoje ir socialinių paslaugų poreikio įvertinimas

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes ⁵	Asmenų (šeimų) skaičius, kuriems per 2020 m. socialinių paslaugų poreikis		10 000 gyventojų tenka vietų/gavėjų*	finansuoja savivaldybė SB (įskait. tikslinę dotaciją)	Soc. paslaugų išvystymo normatyvai**
		įvertintas	iš jų nepatenkintas			
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ilgalaikė socialinė globa					
1.1.	senyvo amžiaus asmenims	27	3 (atsisakė/mirė)	30 V	visus	20 V

⁵ Lentelė užpildoma pagal Socialinių paslaugų kataloge žmonių socialinėms grupėms numatytas socialinių paslaugų rūšis;

*Skaičiuota imant 2020 m. 12 mėn. paslaugų gavėjų skaičių iš SPIS, gyv. sk. Savivaldybėje – 22 179;

**10 000 gyventojų tenka vietų/gavėjų (LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014 m. sausio 20 d. įsakymo Nr. A1-23 „Dėl socialinių paslaugų išvystymo normatyvų patvirtinimo“ naujausia redakcija) – žiūrėti lentelės 7 stulpelį.

1.2.	suaugusiems asmenims su negalia socialinės globos namuose	5	-	6 V	visus	7 V
1.3.	be tėvų globos likusiems vaikams bendruomenin. vaikų globos namuose (<i>kartu su trumpalaike</i>)	4	-	2V	visus	4 V
1.4.	be tėvų globos likusiems vaikams šeimoje (<i>kartu su trumpalaike</i>)	-	-		visus	2 V
2.	Trumpalaikė socialinė globa					
2.1.	senyvo amžiaus asmenims	10	1 (mirė)	4 V	visus	1,2 V
2.2.	suaugusiems asmenims su negalia	3	1 (nebereikėjo)	1,3 V	visus	1,5 V
3.	Dienos socialinė globa institucijoje					
3.1.	suaugusiems asmenims su negalia	1	-	7,9 G	visus	60 G (kartu su senyv. amž.)
4.	Dienos socialinė globa asmens namuose (integrali pagalba į namus)					
4.1.	senyvo amžiaus asmenims	12	1 (nebereikėjo)	10,6 G	tikslinė dotacija ir SB	7 G
4.2.	suaugusiems asmenims su negalia	0	-	3,1 G	tikslinė dotacija ir SB	4 G
5.	Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose					
5.1.	senyvo amžiaus asmenims	0	-	5,7 V	visus	2 V
5.2.	suaugusiems asmenims su negalia	1	-	1,3 V	visus	4 V
6.	Pagalba į namus					
6.1.	senyvo amžiaus asmenims	28	2 (1 nepatenkintas, 1 mirė)	56,3 G	visus	40 G
6.2.	suaugusiems asmenims su negalia	2	-	4,4 G	visus	10 G
7.	Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas namuose (šeimoms, patyrusioms socialinę riziką)	107	-	47,1 G	tikslinė dotacija	43 G
8.	Kitos socialinės priežiūros paslaugos					
8.3.	Pagalba globėjui (rūpintojui), įvaikintojui	60	-	26,4 G	visus	4,5 G

Lyginant rekomenduojamus išvystymo normatyvus su Savivaldybės normatyvais galima teikti, kad Savivaldybėje paslaugos gana gerai išvystytos.

Savivaldybėje bene plačiausias paslaugų spektras yra teikiamas senyvo amžiaus asmenims. Toliau skyriuje skliaustuose pateikiamas 2020 m. gruodžio mėn. gavusiųjų paslaugas skaičius.

Senyvo amžiaus asmenims Savivaldybėje teikiamos pagalbos į namus paslaugos (132), apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose (14), dienos socialinė globa asmens namuose (38), ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa (74). Paslaugos, teikiamos asmens namuose, gan gerai prieinamos beveik visiems, kuriems nustatytas poreikis šiai socialinių paslaugų rūšiai. Tais atvejais,

kai nėra galimybių suteikti pagalbos į namus paslaugų, kai asmens vidutinės šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui, yra mažesnės už valstybės remiamų pajamų dvigubą dydį, asmens (šeimos) sutikimu socialinės paslaugos keičiamos į pagalbos pinigus.-

Suaugusiems asmenims su negalia teikiama pagalba į namus (12), apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose (3), dienos socialinė globa asmens namuose (9) arba institucijoje (23), ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa (12).

Tiek senyvo amžiaus asmenims, tiek suaugusiems asmenims su negalia teikiamos bendrosios socialinės paslaugos (skliausteliuose pateiktas per metus gavusiųjų paslaugą skaičius): transporto organizavimo paslauga (667), aprūpinimas techninėmis pagalbos priemonėmis (532), asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas (dušo paslauga – 423 gavėjai; skalbimo paslauga – 94 gavėjai; pirties paslauga – 1274 gavėjai;) ir kt.

Vaikams, likusiems be tėvų globos, per 2020 m. buvo teikiamos ilgalaikės ar trumpalaikės socialinės globos paslaugos bendruomeniniuose vaikų globos namuose (12) ar šeimynose (8). 48 vaikai, globojami pas globėjus giminaičius, 12 vaikų globojami pas globėjus nesusijusiais giminystės ryšiais, yra reikšminga atsvara stacionariai globai, 22 vaikų globojami pas budinčius globotojus, kurie teikė trumpalaikę socialinę globą.

Vaikams iš socialinę riziką patiriančių šeimų, skurdžiai gyvenančių šeimų socialines paslaugas teikė nevyriausybinių organizacijų vaikų dienos centrai (toliau – VDC). VDC vaikai ruošė pamokas, jiems buvo organizuojamas laisvalaikis, vasaros poilsio stovyklos, teikiamos socialinių darbuotojų, ir kitų specialistų konsultacijas. VDC teikiamos socialinės paslaugos 2020 m. buvo dalinai finansuojamos iš Savivaldybės biudžeto lėšų. 2020 m. buvo teiktos dar neakredituotos socialinės priežiūros paslaugos septiniuose vaikų dienos centruose (265). VDC Savivaldybėje apima ne tik miestą, bet ir dalį kaimo teritorijų. Savivaldybė yra įkūrusi VDC VŠĮ „Vaiko užuovėja“ globos namų buvusiose patalpose.

Savivaldybėje neteikiama ilgalaikė/trumpalaikė socialinė globa suaugusiems asmenims su negalia grupinio gyvenimo namuose, nes nėra šių namų, pasitelkiamos ilgalaikės/trumpalaikės socialinės globos paslaugos valstybiniuose specialiuosiuose globos namuose. Savivaldybėje dar neteikiamas laikinas atokvėpis vaikams su negalia auginantiems tėveliams, pareiškėjų dar nebuvo. Pasitelkus informavimo priemones (labiau išviešinus) ir atsiradus poreikiui minėtajai paslaugai planuojama 2021 m. rasti būdų paslaugos efektyviam funkcionavimui. Laikinas atokvėpis suaugusiaisiais neįgaliaisiais besirūpinantiems artimiesiems buvo teiktas dar tik 1 atveju. Manoma, kad 2021 m. paslauga pasinaudos daugiau poreikį turinčių žmonių. 2021 m. pavasarį bus atnaujintos laikino apgyvendinimo bei krizių centro paslaugos Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centre.

10 lentelėje vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 618 „Dėl bazinio paslaugų šeimai paketo patvirtinimo“ patvirtintame priede pateikiama informacija apie bazinio paslaugų šeimai paketo nustatytų paslaugų teikimo normas. Jos palyginamos su Savivaldybės normomis.

10 lentelė. Baziniame paslaugų šeimai pakete nustatytų paslaugų teikimo ir Savivaldybės normos

1.	Atvirasis darbas su jaunimu	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam jaunam žmogui. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 jaunų žmonių tenka 1 jaunimo darbuotojas. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 jaunimo darbuotojas.
	Savivaldybės norma	Savivaldybės norma: 1,5 etato jaunimo darbuotojų, dirbančių Atvirame jaunimo centre. 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis 14-29 m. amžiaus jaunimas – 4350. Biržų rajono savivaldybės norma 1 – t.y. 1,5 karto daugiau už rekomenduojamą minimalią normą.
2.	Ikmokyklinis ugdymas	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam vaikui nuo gimimo iki 6 metų (kol bus pradėtas teikti priešmokyklinis ugdymas), jei tėvai (globėjai / rūpintojai) yra pateikę

		prašymą priimti vaiką į švietimo įstaigų ikimokyklinio ir jungtines priešmokyklinio ugdymo grupes.
	Savivaldybės norma	Ikimokyklinio ugdymo įstaigose visumoje yra pakankamas vietų skaičius, kad paslauga būtų teikiama visiems norintiems. Tačiau yra nevienodas pasiskirstymas: vienos ikimokyklinės įstaigos laikytinos patrauklesnėmis, dėl ko susidaro eilė patekti į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, o kitose – yra laisvų vietų. Biržų rajono savivaldybėje išvystymo norma išpildyta.
3.	Informavimas	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam asmeniui. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 gyventojų – 1 darbuotojas, teikiantis informavimo paslaugą socialinių paslaugų įstaigoje / sveikatos priežiūros įstaigoje / švietimo įstaigoje / universaliame daugiafunkciame centre / bendruomeniniuose šeimos namuose. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 darbuotojas, teikiantis informavimo paslaugą.
	Savivaldybės norma	Savivaldybėje informavimo paslaugos teikiamos socialinių paslaugų įstaigose (VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centre, Biržų bendruomeniniuose šeimos namuose), sveikatos priežiūros įstaigose (visuomenės sveikatos biure, poliklinikoje), švietimo įstaigose ir daugiafunkciniuose centruose, Savivaldybės administracijoje (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, Socialinės paramos skyriaus darbuotojai). 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje – 22292. Norma išpildyta.
4.	Konsultavimas	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam asmeniui. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 gyventojų – 1 darbuotojas, teikiantis konsultavimo paslaugą socialinių paslaugų įstaigoje / sveikatos priežiūros įstaigoje / švietimo įstaigoje / daugiafunkciame centre / bendruomeniniuose šeimos namuose. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 darbuotojas, teikiantis konsultavimo paslaugą.
	Savivaldybės norma	Savivaldybėje konsultavimo paslaugos teikiamos socialinių paslaugų įstaigose (atvejo vadybininkai VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centro Globos centro padalinyje), sveikatos priežiūros įstaigose (poliklinikoje), švietimo įstaigose ir daugiafunkciniuose centruose, Švietimo pagalbos tarnyboje, Savivaldybės administracijoje (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, Socialinės paramos skyriaus, Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus darbuotojai). 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje – 22292. Norma išpildyta.
5.	Kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo ugdymas	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam asmeniui. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 gyventojų – 1 darbuotojas, teikiantis kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo ugdymo paslaugą. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 darbuotojas, teikiantis kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo ugdymo paslaugą. Savivaldybių viešosios bibliotekos teritoriniuose padaliniuose rekomenduojama norma 800 gyventojų – 1 darbuotojas, teikiantis kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo ugdymo paslaugą.
	Savivaldybės norma	Savivaldybėje kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo paslaugas teikia 4 konsultantai (pagal Prisijungusios Lietuvos mokymus).

		Mokymai vykdomi Biržų mieste ir kitose Biržų rajono seniūnijose. 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje – 22292. Kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei skaitymo raštingumo konsultavimą vykdo visi bibliotekų darbuotojai. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
6.	Neformalusis vaikų švietimas	
	Išvystymo norma	Paslauga bendrojo ugdymo mokyklose teikiama kiekvienam besikreipiančiam vaikui. Rekomenduotina minimali norma – 2 val. per savaitę. Jei paslaugą teikia kiti teikėjai, paslaugos trukmę nustato savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija.
	Savivaldybės norma	Biržų rajono savivaldybėje neformalųjį vaikų švietimą vykdo: bendrąją ugdymą teikiančios mokyklos, sporto centras, muzikos mokykla, neformalaus vaikų švietimo teikėjai. Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam. Trukmė skiriasi priklausomai nuo užsiėmimų, vaikai dalyvauja keliuose skirtinguose vaikų neformalaus švietimo užsiėmimuose. Galima teigti, kad rekomenduojama minimali norma išpildyta.
7.	Nemokama pirminė teisinė pagalba	
	Išvystymo norma	Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi besikreipiantys asmenys, jei jie yra Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ir tiesiogiai taikomuose Europos Sąjungos teisės aktuose nurodyti asmenys. Rekomenduotina minimali norma: savivaldybėje – bent 1 darbuotojas (arba advokatas ar advokato padėjėjas, jei savivaldybės vykdomoji institucija su jais yra sudariusi sutartį dėl pirminės teisinės pagalbos teikimo), teikiantis pirminę teisinę pagalbą.
	Savivaldybės norma	Biržų rajono savivaldybėje yra 1 darbuotojas, teikiantis pirminę teisinę pagalbą. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
8.	Pasirengimo šeimai ir tėvystės įgūdžių ugdymas	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam asmeniui / šeimai. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 gyventojų – 1 vieta. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 paslaugos teikėjas.
	Savivaldybės norma	Savivaldybėje tėvystės įgūdžių mokymus vykdo Biržų bendruomeniniai šeimos namai, VŠĮ Šeimos centras „Kartu saldu“, Biržų dekanato Šeimos centras. Savivaldybės norma – 3 vietos. 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje – 22292 . Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
9.	Pirminė ambulatorinė asmens sveikatos priežiūra	
	Išvystymo norma	Paslaugos teikiamos kiekvienam besikreipiančiam savivaldybės gyventojui. Šeimos gydytojo komandos narių darbo krūvis ir pirminės ambulatorinės odontologinės asmens sveikatos priežiūros, ir pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros specialistų maksimalus aptarnaujamų prie asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos prirašytųjų gyventojų skaičius nustatomas vadovaujantis Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. V-943 „Dėl Pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo organizavimo ir šių paslaugų išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo tvirtinimo“.

	Savivaldybės norma	Biržų rajono savivaldybėje teikiamos pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos: psichikos sveikatos centre – medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, gydytojai-psichiatrai (1 etatas). Pirminės ambulatorinės odontologinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas Biržų rajono savivaldybėje teikia odontologai (3 etatai), burnos higienistas (1 etatas). Prisirašiusių gyventojų skaičius - 16977. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
10.	Psichosocialinė pagalba	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam asmeniui. Rekomenduotina minimali norma: 10 000 gyventojų – 1 darbuotojas, teikiantis psichosocialinę pagalbą. Savivaldybėse, turinčiose mažiau nei 10 000 gyventojų, rekomenduojama užtikrinti, kad būtų bent 1 darbuotojas, teikiantis psichosocialinę pagalbą.
	Savivaldybės norma	Savivaldybėje psichosocialinė pagalba teikiama: Biržų bendruomeniniuose šeimose namuose (2 psichologai), Biržų poliklinikoje (1 psichologas), 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis gyventojų skaičius Biržų rajono savivaldybėje – 22292. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
11.	Šeimos mediacija	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienam besikreipiančiam pilnamečiam asmeniui ir vaikams nuo 14 metų. Rekomenduotina minimali norma: savivaldybėje – bent vienas mediatorius.
	Savivaldybės norma	Biržų bendruomeniniai šeimos namai teikia šeimos mediacijos paslaugą. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.
12.	Švietimo pagalba	
	Išvystymo norma	Rekomenduotina minimali norma: iki 2 000 vaikų – savivaldybės PPT / ŠPT steigiamą pagalbos specialistų mokiniui pareigybė. Ugdymo įstaigose, priklausomai nuo įgyvendinamos ugdymo programos: 24–50 vaikų – specialiojo pedagogo etatas; 400 vaikų – socialinio pedagogo ir psichologo pareigybės.
	Savivaldybės norma	Biržų Švietimo pagalbos tarnyba: 5 etatai pagalbos mokiniui pareigybių. 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis 0–17 m. amžiaus vaikų – 3424. Biržų rajono savivaldybės norma 2,9 karto daugiau už rekomenduojamą minimalią normą. Biržų rajono savivaldybės norma 2020/2021 m. m. Biržų rajono savivaldybėje ugdymo įstaigose: Biržų „Saulės“ gimnazija: 430 vaikų. 1 socialinis pedagogas. Rekomenduojama minimali norma neišpildyta. Trūksta psichologo pareigybės. Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazija: 231 vaikas. 1,5 etato specialiojo pedagogo, 0,5 etato socialinio pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta Biržų „Atžalyno“ pagrindinė mokykla: 412 vaikų. 4 specialieji pedagogai, 0,5 etato psichologo ir 1 socialinis pedagogas. Rekomenduojama minimali norma išpildyta. Biržų „Aušros“ pagrindinė mokykla: 710 vaikų. 2,5 etato specialiojo pedagogo, 2,15 etato socialinio pedagogo. Rekomenduojama minimali norma neišpildyta. Trūksta psichologo pareigybės, trūksta bent 0,5 etato specialiojo pedagogo. Biržų Kaštonų pagrindinė mokykla: 364 vaikai. 2 etatai specialiojo pedagogo, 0,75 etato socialinio pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta Biržų rajono Kratiškių mokykla-daugiafunkcis centras: 35 vaikai. 0,25

		<p>etato specialiojo pedagogo. Rekomenduojama išpildyta.</p> <p>Mokykla-darželis „Vyturėlis“: 134 vaikai. 2,5 etato specialiojo pedagogo, 0,25 etato psichologo ir 0,5 etato socialinio pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.</p> <p>Lopšelis-darželis „Drugelis“: 131 vaikai. 1 etatas specialiojo pedagogo, 0,5 etato psichologo ir 0,5 etato socialinio pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta</p> <p>Lopšelis-darželis „Genys“: 247 vaikai. 1,25 etato specialiojo pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.</p> <p>Lopšelis-darželis „Ąžuoliukas“: 118 vaikai. 1,75 etato specialiojo pedagogo. Rekomenduojama minimali norma išpildyta.</p> <p>Kirdonių universalus daugiafunkcis centras: 12 vaikų</p>
13.	Vaikų dienos socialinė priežiūra	
	Išvystymo norma	Paslauga teikiama kiekvienai besikreipiančiai šeimai. Rekomenduotina minimali norma: 1 000 vaikų – 20 vietų.
	Savivaldybės norma	Biržų rajono savivaldybėje veikia 7 vaikų dienos centrai, turintys 220 vietų teikti vaikų dienos socialinę priežiūrą. 2021 m. išankstiniais Lietuvos statistikos departamento duomenimis 0-17 m. amžiaus vaikų – 3424. Biržų rajono savivaldybės norma 68,5 – t.y. 3,4 karto daugiau už rekomenduojamą minimalią normą.
14.	Vaikų raidos sutrikimų ankstyvoji rehabilitacija	
	Išvystymo norma	Paslaugos teikiamos visiems indikuotiems vaikams iki 7 metų ir jų tėvams (globėjams / rūpintojams). Rekomenduotina minimali norma: ne mažiau kaip 1 vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugas teikianti įstaiga, per metus aptarnaujanti ne mažiau kaip 100 vaikų iki 7 metų, išskyrus savivaldybes, kuriose šios paslaugos neteikiamos, o šiai paslaugai gauti teikiama transporto organizavimo paslauga pagal Socialinių paslaugų katalogą.
	Savivaldybės norma	Biržų rajono savivaldybės norma: Biržų ligoninė teikia vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos paslaugą. Per 2018 m. ir 2019 m. aptarnauta vidutiniškai po 150 vaikų, per 2020 m. aptarnauta 105 vaikai (aptarnautų vaikų skaičiaus pokyčiui įtakos galimai turėjo COVID-19). Rekomenduojama minimali norma išpildyta.

11 lentelėje pateikiamas Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis.

11 lentelė. Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius savivaldybėje (2020-12-31)

Eil. Nr.	įstaigos	Soc. darbuotojų skaičius		Soc. darbuotojų padėjėjų / lankomosios priežiūros specialistų sk.
		iš viso	iš jų finansuoj. iš valst. biudž.	
1.	Savivaldybei priklausančiose socialinių paslaugų įstaigose:			
1.1.	biudžetinėse	2	-	4
1.2.	viešosiose	26	17	47
2.	Savivaldybės administracijoje	12	0	-
	Iš viso	40	17	51

PENKTASIS SKIRSNIS
ANKSTESNIŲ METŲ SOCIALINIŲ PASLAUGŲ PLANO ĮGYVENDINIMO
REZULTATŲ APŽVALGA

Galima teigti, kad 2020 m. išsikelti tikslai (apačioje) buvo pasiekti (nes paslaugos yra tęstinės ir nenutrūkstamos, poreikis visuomet išlieka):

1. Teikti Savivaldybės gyventojų poreikius tenkinančias socialines paslaugas be tėvų globos likusiems vaikams, neįgaliesiems vaikams, šeimoms.

2. Plėsti Savivaldybės gyventojų poreikius tenkinančių socialinių paslaugų tinklą ir užtikrinti paslaugas intensyvią krizę patiriantiems asmenims.

3. Užtikrinti Savivaldybės gyventojų poreikius tenkinančias socialines paslaugas suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims.

GC veiklos dėka, būsimi globėjai (rūpintojai) ir įtėviai vis daugiau ryžtasi globoti vyresnius vaikus, keičiasi dalyvių požiūris į būsimų globotinių kilmę, šaknis, šeimą ir ryšius su jais palaikymą. Globėjai ir įtėviai naudojami galimybe dalintis savo patirtimi, sėkmėmis ir problemomis auginant globojamus ir įvaikintus vaikus savipagalbos grupėse, buvo vykdoma informacinė sklaida apie globą ir įvaikinimą, galima sakyti po truputį keitėsi ir keičiasi neigiamas visuomenės požiūris į vaikus, netekusius tėvų globos, ir šeimas, kurios juos globoja. Trumpalaikiai socialinei globai buvo įdarbinti 6 budintys globotojai, kurie galėjo pasiūlyti 15 vaikų trumpalaikę socialinę globą šeimai artimomis sąlygomis. Socialiniai globėjai, šeimynos turėjo galimybę kreiptis dėl atokvėpio pagalbos, kurią teikė budintys globotojai. GC veikla viešinta VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centro tinklalapyje, „Facebook“ paskyroje.

2020 m. pradėtos procedūros dėl bendruomeninių vaikų globos namų statybos. Tęsiama viešosios įstaigos „Vaiko užuovėja“ pertvarka, 2020 m. įstaigos buvusiose patalpose buvo teikiamos vaikų dienos centro paslaugos, kurioms finansavimas buvo gautas iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Buvo ir yra mokami pagalbos pinigai socialiniams globėjams ir šeimynoms. Iki 2020 m. pabaigos buvo akredituotos vaikų dienos centrų paslaugos – vaikų socialinė priežiūra vaikų dienos centruose.

2020 m. buvo teikiamos kompleksinės paslaugos šeimai, kurias teikė Biržų bendruomeniniai šeimos namai: individualios psichologo konsultacijos, mediacijos paslaugos, socialinio darbuotojo konsultacijos, pozityvios tėvystės mokymai, šeimos finansų planavimo mokymai, vaikų priežiūros paslauga, šeimų erdvės paslauga, pavežėjimo paslauga. Projekto laikotarpiu buvo planuota, kad paslaugos bus suteiktos ne mažiau kaip 1300 individualių asmenų, tačiau vykdomo projekto metu kompleksiskai teikiamomis paslaugomis šeimai pasinaudojo daugiau kaip 1300 asmenų.

2020 m. institucinė globa teikta licencijuotose globos įstaigose, atitinkančiose globos normas. Viešosios įstaigos, teikiančios institucinę socialinę globą, pasikėlė globos kainas, kad galėtų visiškai išpildyti globos normų reikalavimus, teikti ilgalaikę/trumpalaikę socialinę globą, atitinkančią gyvenančiųjų poreikius. 2020 m. pabaigoje Savivaldybė skyrė lėšų VŠĮ Biržų parapijos šv. Vincento Pauliečio globos namams (globos namai įsigijo reikalingų apsaugos priemonių, kompiuterinės įrangos tiek administracijai, tiek globos namų gyventojams – kad galėtų pandemijos metu palaikyti ryšius su artimaisiais) bei VŠĮ Onos Milienės senelių globos namams (globos namai įsigijo reikalingų apsaugos priemonių, mikroautobusiuką, pritaikytą globos namų gyventojų poreikiams). Pandemija įtakojo sklandaus žmonių apgyvendinimo trikdžius (keletoje globos namų susidarė COVID-19 ligos židinių), tačiau Savivaldybė operatyviai organizavo poreikį turinčių asmenų apgyvendinimą globos namuose, kuriuose ligos židinio nebuvo arba jis jau buvo išnykęs (gavus asmenų sutikimus). Pradėtas ir tęsiamas globos namų gyventojų vakcinavimas asmenims, kurie sutiko pasiskiepyti (didžioji dalis).

2020 m. paslaugų į namus (pagalba į namus bei dienos socialinė globa su integralia pagalba) teikimas taip pat kurį laiką buvo paveiktas pandemijos. Visgi galima teigti, kad Savivaldybė vadovaudamasi rekomendacijomis, gan sklandžiai sugebėjo sureguliuoti paslaugų teikimą. Atsižvelgus į asmenų prašymus, kai kuriems paslaugų gavėjams paslaugos buvo laikinai sustabdomos, o sergamumui sumažėjus – paslaugos vėl atnaujintos.

2020 m. pabaigoje pradėta teikti asmeninio asistento paslauga neįgaliesiems. 4-iems asmenims įvertintas asmeninio asistento paslaugų poreikis, 3-ims iš jų paslauga teikta (vienas atsisakė nepradėjus teikti). Tikimasi, kad 2021 m. paslauga susidomės daugiau neįgaliųjų, kuriems

reikalinga pagalba.

2020 m. pabaigoje pradėtas laikino atokvėpio paslaugos funkcionavimas (suaugusiems su negalia). Tikimasi, kad 2021 m. paslauga susidomės daugiau asmenų, kurie rūpinasi savo artimaisiais.

12 lentelėje galima pamatyti 2020 m. socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo rodiklius.

12 lentelė. 2020 m. socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo rodikliai

	Socialinių paslaugų efektyvumo vertinimo rodikliai	2020 m.
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos per metus socialinėms paslaugoms, tenkančios vienam savivaldybės gyventojui, Eur	75,77
2.	Valstybės skirtų dotacijų santykis su savivaldybės biudžeto lėšomis, skiriamomis socialinėms paslaugoms.	0,37
3.	Vietų skaičiaus stacionariose socialinių paslaugų įstaigose santykis su vietų skaičiumi (maksimaliu lankytojų skaičiumi per dieną) nestacionariose socialinių paslaugų įstaigose (laikino gyvenimo namuose, dienos socialinės globos centruose, savarankiško gyvenimo namuose, socialinės priežiūros centruose).	0,41
4.	Socialinės globos ir socialinės priežiūros gavėjų skaičiaus santykis su bendru savivaldybės gyventojų skaičiumi, proc.	0,6
5.	Regioninių socialinių paslaugų gavėjų skaičiaus santykis su kitų socialinių paslaugų (išskyrus bendrąsias socialines paslaugas) gavėjais.	0,12
6.	Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų (kartu su individualios priežiūros darbuotojais) skaičius savivaldybėje, tenkantis 10 tūkst. savivaldybės gyventojų	40,05

III SKYRIUS UŽDAVINIAI IR PRIEMONIŲ PLANAS

13 lentelė. Priemonių planas.

Santrumpos 3-iame stulpelyje: SB – savivaldybės biudžetas, VB – valstybės biudžetas, VBSTD - valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija, AM – asmenų mokėjimo lėšos, ES – Europos Sąjungos struktūr. fondų lėšos

1 tikslas. Socialinių paslaugų teikimas šeimoms, patiriančioms krizes, bei šeimoms, patiriančioms socialinę riziką				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1	2	3	4	5
1. Teikti kompleksines paslaugas šeimoms	Biržų bendruomeninių šeimoms namų teikiamos paslaugos: 1.1.1. Psichologų konsultacijos 1.1.2. Mediacijos paslaugos 1.1.3. Šeimoms įgūdžių ugdymo paslaugos 1.1.4. Mokymai	Iš viso ES 394 177 Eur. Iš jų 2021 m. planuojama apie 80 000 Eur	VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras, labdaros ir paramos fondas „Vilties šviesa“, Lietuvos vaikų dienos centrų asociacija	Teikiamos kompleksinės paslaugos per projekto laikotarpį ne mažiau kaip 1300 paslaugų gavėjų. Paslaugas gavo jau daugiau nei 1300 asmenų.

	pozityviosios tėvystės temomis ir kt. 1.1.5. Vaikų priežiūros paslauga				
2. Teikti VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centro padalinio Globos centro (toliau – GC) paslaugas	GC paslaugos: 2.1. Budinčių globotojų, socialinių globėjų, globėjų giminaičių, tėvių paieška, rengimas bei budinčių globotojų, socialinių globėjų veiklos organizavimas; 2.2. Socialinės priežiūros paslaugų šeimoms, patyrusioms socialinę riziką, teikimas	2.1. SB 72 600 Eur (64600 Eur atlyginimams, 8000 Eur kitos išlaidos), VB 99532,50 Eur (2019-2021 m. GC koordinatoriaus, psichologo etatams), SB 79 000-80000 Eur (globotojams, priklauso nuo globojamų vaikų sk.) 2.2. VBSTD 28 440 Eur, AM – 0 Eur	VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras	2.1. Pagalbos teikimas globojamiems, įvaikintiems vaikams bei juos globojantiems asmenims (būsimiems globėjams ar globotojams) padės vaikams pilnavertiškai augti šeimai artimoje aplinkoje. Budinčių globotojų veiklos organizavimas ir koordinavimas prisidės prie kokybiškos globos teikimo vaikams, netekusiems tėvų globos 2.2. Bus suteiktos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos apie 120 šeimų, patyrusių socialinę riziką.	
3. Krizių centrų paslaugos šeimoms, patiriančioms socialinę riziką, šeimoms, patiriančioms krizes	3.1. Paslaugų teikimas VŠĮ „Motinos Teresės šeimų namuose“ ir kt. 3.2. Laikino apnakvindinimo paslaugos pirkimas iš labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ 3.3. Legailių globos namų krizių centro paslaugos	3.1. SB 16 740 Eur, AM – 0 Eur 3.2. SB 400 Eur, AM – 0 Eur. 3.3. Paslauga būtų teikiama panaudojant globos namų turimus etatus	3.1. VŠĮ „Motinos Teresės šeimų namai“ 3.2. Labdaros ir paramos fondas „Vilties šviesa“ 3.3. Legailių globos namų Krizių centras	Bus suteikta kokybiška kompleksinė pagalba motinoms (su vaikais), patiriančioms sunkumų, išgyvenančioms krizes, teikiant intensyvią krizių įveikimo pagalbą. Prognozuojamas gavėjų sk. (su vaikais): 3.1. 4; 3.2. 9; 3.3. 10	

4. Teikti vaikų dienos socialinę priežiūrą	Vaikų dienos socialinės priežiūra vaikų dienos centruose: 4.1 Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ VDC (2) 4.2. Socialinės priežiūros paslaugos VŠĮ „Pagalbos centras“ VDC(3) 4.3. Socialinės priežiūros paslaugos VŠĮ „Vaiko užuovėja“ VDC 4.4. Socialinės priežiūros paslaugos Labdaros ir paramos fondo „Spindulys“ VDC	SB 30 000 Eur, VB122 300 Eur, AM – 0 Eur	Organizavimas: seniūn. soc. darbo organizatoriai, Savivaldyb. administracija. Teikėjai: Labdaros ir paramos fondo „Vilties šviesa“ vaikų dienos centrai (2), VŠĮ „Pagalbos centras“ vaikų dienos centrai (3), VŠĮ „Vaiko užuovėja“ vaikų dienos centras, Labdaros ir paramos fondas „Spindulys“ vaikų dienos centras	Bus teikiamos vaikų dienos socialinės priežiūros centrų paslaugos apie 220 vaikų bei pagal poreikį šių vaikų tėvams
2 tikslas. Socialinių paslaugų užtikrinimas senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su negalia.				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, Eur, finansavimo šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1. Teikti bendrąsias socialines paslaugas	1.1. Transporto organizavimas 1.2. Asmeninės higienos ir priežiūros paslaugų organizavimas 1.3. Kitų bendrųjų socialinių paslaugų teikimas ar organizavimas	SB 35 000 Eur, AM 11 000 Eur	1.1, 1.2, 1.3. VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras, 1.3. seniūnijų soc. darbo organizatoriai	Bus suteiktos bendrosios (informavimo, konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo ir kt.) socialinės paslaugos poreikį turintiems asmenims.
2. Teikti socialinės priežiūros paslaugas senyvo amžiaus asmenims bei suaugusiems asmenims su	2.1. Pagalba į namus 2.2. Apgyvendinimas	2.1. SB 190 000 Eur, AM 35 000 Eur, 2.2 SB 34 000 Eur,	VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras	Pagalba į namus bus teikiama apie 170 asmenų, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose

negalia.	savarankiško gyvenimo namuose	AM 4 700 Eur		paslauga bus teikiama apie 17 asmenų
3. Teikti neįgaliesiems individualią pagalbą namuose ir viešojoje aplinkoje	3.1. Asmeninio asistento paslaugos teikimas	Numatoma 2021 m. iš ES 12 000 Eur, AM – 0 Eur	VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras	Projekto laikotarpiu planuojama, kad bus suteikta 11 žmonių asmeninio asistento paslauga
4. Teikti pagalbą krizėje atsidūrusiems suaugusiems, senyvo amžiaus asmenims	4.1. Legailių globos namų krizių centras	Paslauga būtų teikiama panaudojant globos namų turimus etatus, AM 200 Eur	Biržų rajono Legailių globos namai	Manoma, kad krizių centro pagalba (laikinas apnakvindinimas ir/ar intensyvi krizių įveikimo pagalba) bus suteikiama iki 5 suaugusiųjų, senyvo amžiaus asmenų, atsidūrusių krizinėje situacijoje.
5. Teikti socialinės globos paslaugas	5.1. Dienos socialinės globos asmens namuose paslaugos teikimas	5.1. VBSTD 71 400 Eur, SB 35 000 Eur, AM 28 000 Eur	5.1, 5.2 VšĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras,	Dienos socialinė globa asmens namuose bus teikiama apie 56 asmenims, institucijoje – apie 24, ilgalaikė (trumpalaikė) socialinė globa bus teikiama apie 155 asm., laikinas atokvėpis bus suteiktas apie 7 asm.
	5.2. Dienos socialinės globos institucijoje paslaugos teikimas	5.2. SB 500 Eur, VBSTD 50 000 Eur, AM 7 000 Eur,	5.3. Biržų rajono Legailių globos namai, VšĮ Biržų Parapijos šv. Vincento Pauliečio globos namai, VšĮ Onos Milienės senelių globos namai	
	5.3. Ilgalaikės ar trumpalaikės socialinės globos teikimas Savivaldybės teritorijoje esančiuose globos namuose	5.3. SB 378 200 Eur, VBSTD 71 400 Eur, AM–34 1537 Eur		
	5.4. Ilgalaikės ar trumpalaikės socialinės globos teikimas valstybiniuose globos namuose ar kitų savivaldybių	5.4. SB 79 300 Eur, VBSTD 141 291 Eur, AM–167 552 Eur	5.4. Žiūrėti 14 lentelę	

globos namuose				
5.5. Laikino atokvėpio paslauga per trumpalaikę socialinę globą, per dienos soc. globą, per pagalbą į namus	5.5. Paslaugos įgyvendinimu i bus panaudojamos pagalbai į namus, dienos soc. globai, soc. globos namams skirtos lėšos	5.5. Biržų rajono Legailių globos namai/ VŠĮ Onos Milienės senelių globos namai/ Lavėnų soc. globos namai, ir kt., VŠĮ Biržų rajono socialinių paslaugų centras, VŠĮ „Pagalbos centras“ (pagal poreikį)		
3 tikslas. Socialinių paslaugų plėtra bei teikimas vaikams, likusiems be tėvų globos, bei vaikams, turintiems negalią.				
Uždaviniai	Priemonės	Lėšos, Eur, finansav. šaltiniai	Atsakingi vykdytojai	Laukiamas rezultatas
1. Užtikrinti socialinės globos be tėvų globos likusiems vaikams teikimą šeimynose	1.1. Ilgalaikė socialinė globa be tėvų globos likusiems vaikams šeimynose	SB 17 960 Eur, VB 27 972 (globos (rūpybos) išmokos ir globos (rūpybos) tikslinis priedas)	Šeimyna „Po angelo sparnu“, Sigitos Švambarienės šeimyna	Teikiama ilgalaikė socialinė globa be tėvų globos likusiems vaikams šeimynoje „Po angelo sparnu (5 vaikai) bei Sigitos Švambarienės šeimynoje (6 vaikai).
2. Užtikrinti ir plėtoti socialinės globos be tėvų globos likusiems vaikams teikimą bendruomeniniuose vaikų globos namuose VŠĮ „Vaiko užuovėja“	2.1. Ilgalaikė ir trumpalaikė socialinė globa be tėvų globos likusiems vaikams 2.2. Palydimosios globos teikimas vaikams, besiruošiantiems palikti arba jau palikusiems globos namus	SB 198 700 Eur, VB 16 692 (globos (rūpybos) išmokos ir globos (rūpybos) tikslinis priedas)	2.1, 2.2. VŠĮ „Vaiko užuovėja“	VŠĮ „Vaiko užuovėja“ bus teikiamos ilgalaikės/trumpalaikės soc. globos paslaugos be tėvų globos likusiems vaikams. Bendruomeninių vaikų globos namų gyventojai - iki 8 vaikų. Palydimosios globa – 3 vaikai
3. Užtikrinti ilgalaikę ar	3.1. Ilgalaikės ar trumpalaikės	VBSTD 24 264,	3.1. Kompleksinių	Ilgalaikę ar trumpalaikę socialinę

trumpalaikę socialinę globą vaikams su negalia valstybiniuose vaikų globos namuose	socialinės globos teikimas vaikams su negalia	VB 3 840 (globos (rūpybos) išmokos)	paslaugų namai „Alka“ valstybiniai globos namai parinkti pagal poreikį	globą gaus iki 4 vaikų su negalia.
--	---	-------------------------------------	--	------------------------------------

14 lentelėje pateikiamas regioninių socialinių paslaugų prognozuojamas poreikis 2021 m.

14 lentelė. Regioninių socialinių paslaugų prognozuojamas poreikis 2021 m.

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų rūšys pagal žmonių socialines grupes	Socialinės globos įstaiga	Mastas
1	2	3	4
1.	Ilgalaikė socialinė globa suaugusiems asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims	Skemų socialinės globos namai – 22, Kupiškio socialinės globos namai – 8, Jurdaičių socialinės globos namai – 3, Jotainių socialinės globos namai – 3, Lavėnų socialinės globos namai – 2, Linkuvos socialinės globos namai – 4, Aknystos socialinės globos namai – 2, Specialieji socialinės globos namai „Tremtinių namai“ – 1, Socialinės globos centras „Vija“ – 1, Antavilių pensionatas – 1, Algimanto Bandzos socialinės globos namai – 1, Padvarių socialinės globos namai – 1, Utenos socialinės globos namai – 1, VšĮ Integruotų sveikatos paslaugų centras – 1.	53
2.	Trumpalaikė socialinė globa suaugusiems asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims (su laikino atokvėpio paslauga)	Kupiškio socialinės globos namai – 1, Skemų socialinės globos namai – 1, Lavėnų socialinės globos namai – 4	7
3.	Ilgalaikė socialinė globa vaikams su negalia	Kompleksinių paslaugų namai „Alka“ – 3	3

2021 m. bus tenkinamas socialinių paslaugų poreikis laikantis saugumo reikalavimų dėl išplitusios pandemijos. Socialinės paslaugos bus teikiamos imantis visų rekomenduojamų apsaugojimo priemonių (įskaitant vakcinavimo galimybes). Trumpalaikes ar ilgalaikes socialines paslaugas teikiančios įstaigos gyventojus priims tik įsitikinusios, jog asmuo neserga COVID-19 infekcija (neigiamas testo atsakymas), bus rekomenduojamas pasiskiepijimas, o nepaskiepytas institucinės socialinės globos gavėjas, turintis neigiamą testo atsakymą, bus izoliuojamas dviem savaitėms nuo kitų gyventojų. Šį procesą kontroliuoja Socialinės paramos skyrius, Socialinių paslaugų skyrimo komisija.

Socialinės paslaugos, kurios yra teikiamos asmenims į namus, yra teikiamos laikantis visų apsaugojimo rekomendacijų. Darbuotojai yra aprūpinami asmens apsaugos priemonėmis, esant poreikiui gali būti atliekami tyrimai dėl COVID-19 infekcijos, darbuotojams sutinkant – vakcinavimas.

IV SKYRIUS FINANSAVIMO PLANAS

15 lentelėje išdėstyti socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai.

15 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai

Eil. Nr.	Socialinių paslaugų finansavimo šaltiniai	Pagal faktines išlaidas	Pagal planines išlaidas
		2020 m.	2021 m.
1.	Savivaldybės biudžeto išlaidos socialinėms paslaugoms, tūkst. Eur	1721,5	1312,1
1.1.	palyginti su bendru Savivaldybės biudžetu, proc.	5,2	3,8
2.	LR valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos, tūkst. Eur	643,6	745,0
	iš jų:		
2.1.	socialinės rizikos šeimų socialinei priežiūrai organizuoti	249,1	284,4
2.2.	asmenų su sunkia negalia socialinei globai organizuoti	307,0	391,6
2.3.	vaikų globos (rūpybos) išmokoms	87,5	69,0
3.	ES struktūrinių fondų lėšos, tūkst. Eur (<i>integrali pagalba, kompleksinės paslaugos šeimai, globos centras</i>)	173,4	196,9
4.	Asmenų mokėjimai už socialines paslaugas, tūkst. Eur	602,4	604,6
5.	Kitos lėšos, tūkst. Eur (<i>Neįgaliųjų socialinė rehabilitacija</i>)	44,4	44,0
	Iš viso, tūkst. Eur	3834,1	3651,4

Pagrindinis socialinių paslaugų teikimo Savivaldybėje finansavimo šaltinis – Savivaldybės biudžeto lėšos bei valstybės biudžeto specialioji tikslinė dotacija Savivaldybės biudžetui (pastaroji skirta paslaugų teikimui asmenims su sunkia negalia ir socialinės rizikos šeimų priežiūrai organizuoti). Priklausomai nuo gaunamų pajamų, asmenys moka dalį socialinės priežiūros paslaugos ar socialinės globos paslaugos kainos.

16 lentelėje nurodomi socialinių paslaugų finansavimo iš Savivaldybės biudžeto būdai.

16 lentelė. Socialinių paslaugų finansavimo iš savivaldybės biudžeto būdai

Eil. Nr.	Finansavimo būdai	Lėšos tūkst. Eur	Planuojamos
		2020 m.	2021 m.
1.	Socialinių paslaugų pirkimas	-	-
2.	Tiesioginis socialinių paslaugų įstaigų finansavimas	449,4	351,8
	iš jo:		
2.1.	savivaldybės pavaldumo įstaigoms	333,6	278,2
2.2.	valstybės socialinių paslaugų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	115,8	73,6
2.3.	nevyriausybinių organizacijų įstaigoms pagal lėšų kompensavimo sutartis	-	-
3.	Savivaldybės biudžeto lėšos, skirtos nevyriausybiniams organizacijoms, privačioms socialinių paslaugų įstaigoms, šeimynoms	60,2	48,8
4.	Finansavimas vykdant socialinių paslaugų programas	1211,9	911,5
	Iš viso, tūkst. Eur	1721,5	1312,1

Savivaldybės įstaigos, NVO pagal poreikį reguliariai organizuoja mokymus, įstaigų vadovai sudaro palankias sąlygas savo darbuotojams dalyvauti mokymuose bei kelti kvalifikaciją.

V SKYRIUS PLĖTROS VIZIJA IR PROGNOZĖ

Toliau bus tęsiamos ir esant poreikiui plečiamos prioritetinės nestacionarios paslaugos neįgaliesiems, senyvo amžiaus asmenims, šeimoms ir vaikams: dienos socialinės globos paslaugos, pagalbos į namus paslaugos, bus tenkinamas vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugų poreikis, suaugusiems asmenims su negalia ar senyvo amžiaus asmenims – apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose, artimiesiems, auginantiems vaikus su negalia arba artimiesiems, slaugantiems, besirūpinantiems senyvo amžiaus ar negalią turinčiu šeimos nariu – laikinas atokvėpis, suaugusiems asmenims su negalia – asmeninio asistento paslaugos, kompleksiskai teikiamos paslaugos šeimoms (psichologų konsultacijos, pozityvios tėvystės įgūdžių mokymai, mediacijos, vaikų priežiūros, šeimų erdvės paslaugos). Stacionarios paslaugos socialinės globos namuose bus teikiamos tik įsitikinus, kad nėra galimybių teikti alternatyvių socialinių paslaugų.

Planuojama, kad Savivaldybė ateityje turės galimybes įsteigti grupinio gyvenimo namus suaugusiems asmenims su proto negalia valstybei (per ES fondus) prisidedant prie tokių namų įsteigimo. Šiuo metu siūlomos plėsti regioninės socialinės paslaugos, jų rūšys ir prognozuojamas mastas:

Socialinių paslaugų rūšys (nurodomos pagal žmonių socialines grupes)	Mastas (vietų skaičius)
Grupinio gyvenimo namai suaugusiems asmenims su negalia	5-6

Taip pat, kaip parodė gyventojų apklausos rezultatai, bei didėjantis poreikis tam tikrų rūšių paslaugoms, reikalingas toks paslaugų spektras kaip intensyvi krizių įveikimo pagalba (su apgyvendinimu), laikinas apnakvindinimas. Manoma, kad šiam tikslui įgyvendinti bus pasitelkiamas Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų krizių centras, jei asmuo (šeima) dėl patirto smurto, prievartos, nustatyto vaiko apsaugos poreikio ar kitų priežasčių negali naudotis savo gyvenamąja vieta bei krizių įveikimo pagalba siekiant atkurti jo (jos) savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę. Paslaugos būtų teikiamos pagal poreikį. Manoma, kad šią priemonę būtų galima panaudoti skirtingų socialinių grupių poreikių patenkinimui suderinant skirtingų socialinių grupių srautus, kad šie nesikirstų (pvz. socialinę riziką patiriantiems suaugusiems/smurtautojams vienu metu nebūtų teikiamas apgyvendinimas su nukentėjusiu nuo smurto). Atskirų krizių centrų skirtingoms socialinėms grupėms Savivaldybėje nenumatoma, nes tai reikalauja didelių finansinių resursų. Planuojami pokyčiai Biržų rajono savivaldybės Legailių globos namų laikino apnakvindinimo ir apgyvendinimo krizių centro tvarkos apraše.

Siektina vystyti laikino atokvėpio paslaugas vaikams su negalia, kad tėvai, auginantys vaikus su negalia, turėtų galimybę pailsėti ar pasidaryti, tai kas būtina, laikinai suteikiant socialines paslaugas. Manoma, kad 2021 m. intensyvinus paslaugos viešinimą, atsiradus poreikiui paslauga bus funkcionuojanti.

Siektina, kad nemokama asmeninio asistento paslauga pasinaudotų kuo daugiau poreikį šiai paslaugai negalią turinčių asmenų. Bus intensyviau viešinama paslauga, kad kuo daugiau žmonių sužinotų apie paslaugą ir jos turinį.

VI SKYRIUS PLANO ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA

Socialinių paslaugų plano įgyvendinimo priežiūros vykdytojai – Biržų rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius kartu su kitais Savivaldybės administracijos padaliniais ir socialines paslaugas teikiančiomis įstaigomis. Visos paslaugos bus registruojamos Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS), bus reguliariai atnaujinama informacija apie teikiamas socialines paslaugas, šių paslaugų teikėjus bei vietų skaičių

Biržų rajono savivaldybės socialinių paslaugų planas bus vertinamas rengiant kitų metų socialinių paslaugų planą atsižvelgiant į išsikeltus tikslus, jų išpildymą per užsibrėžtus uždavinius ir suplanuotas priemones. Socialinių grupių poreikio socialinėms paslaugoms patenkinimas, socialinės priežiūros kontrolė, suplanuoto biudžeto pakankamumas – ši visuma bus vertinama kaip efektyvus socialinių paslaugų suplanavimas ir jų įgyvendinimas 2021 metams.
